Státní závěrečná zkouška z bakalářského oboru ŽURNALISTIKA pro akademický rok 2018 / 2019

Bakalářská SZZk sestává z:

A. obhajoby bakalářské diplomové práce* a

B. ústní zkoušky, která má čtyři části (viz studijní plán, „modrá kniha“):

1. **Základy komunikačních a mediálních studií**
   (témata jsou pokryta především kurzy *Úvod do studia médií*, *Úvod do studia komunikace*, *Úvod do teorie mediální komunikace* a *Základy mediálních studií*)
2. **Teoretické rámce žurnalistiky**
   (témata jsou pokryta především kurzy *Zpravodajství, Publicistika, Stylistika, Etika v žurnalistice, Zdroje žurnalistických informací* a *Média a právo*)
3. **Žurnalistická specializace**
   (dle volby studenta: politická/ekonomická/kulturní/sportovní/vědecká/ zdravotně-sociální – výběr podle absolvovaných disciplín)
4. **Žurnalistická profese**
   (dle volby studenta: televizní/rozhlasová/fotografická/tištěná/internetová/DTP/ analytická – výběr podle absolvovaných disciplín)

ad A) SZZk začíná veřejnou obhajobou diplomové práce.* Aby student mohl přistoupit k druhé části zkoušky z oboru Žurnalistika (B), musí nejprve obhájit předloženou diplomovou práci.

Průběh obhajoby:

1) Student představí svoji práci, její předmět, metodiku a klíčová zjištění (v rozsahu cca 5–7 minut).
2) Student reaguje na posudky, připomínky a dotazy v nich uvedené.
3) Diskuse (student reaguje na otázky členů komise a přítomných).
4) Porada komise o zhodnocení práce (za nepřítomnosti studenta a veřejnosti).
5) Zveřejnění hodnocení práce.

Celková délka obhajoby je cca 20 minut.
Obhajoba diplomové práce je veřejná (kromě části 4).

ad **B**) K ústní zkoušce student přistupuje až poté, co obhájil svou diplomovou práci.*
SZZk z částí **1.** a **2.** probíhá formou **ústního zkoušení** na základě níže uvedených okruhů. Student si vylosuje dvě otázky ze zveřejněných okruhů vycházející (znění otázek není totožné

* Studuje-li student v jednooborové formě studia, resp. je-li diplomatem oboru Žurnalistika.

s okruhy!). Student nejprve samostatně hovoří o tematice dané vylosovaným okruhem, poté komise pokládá doplňující otázky. Důraz je kladen na samostatnou prezentaci dosaženého vědění.

> K této části zkoušky je student povinen **předložit seznam odborné literatury**, kterou v průběhu studia nastudoval a z níž se na SZZk připravoval (literatura uvedená na seznamu může být využita při specifikaci vylosovaných otázek; k seznamu může být rovněž přihlédnuto při pokládání doplňujících otázek, které se mohou týkat v seznamu uvedených položek).
> **Seznam literatury je nutno nejméně 3 pracovní dny před termínem konání SZZk poslat v elektronické formě na e-mail literatura@upmedia.cz. Tištěnou verzi seznamu, s uvedeným plným jménem studenta a podpisem, si s sebou student přinese k ústnímu zkoušení.**
> Seznam by měl obsahovat nejméně 30 relevantních položek, mezi něž se nezahrnují texty učebnicového typu. V seznamu by měla být uvedena minimálně polovina titulů, které byly v předmětech typu A (viz seznam výše) deklarovány jako povinná literatura. Uvedení titulu v seznamu literatury je chápáno jako čestné prohlášení, že student daný titul prostudoval a je kompetentní referovat o jeho obsahu u zkoušky.[1]

Každá se zkoušek trvá 10 minut a je hodnocena samostatnou známkou.

SZZk z částí **3.** a **4.** probíhá formou strukturované **obhajoby samostatného projektu**. V prezentaci vychází student ze záměru projektu, dokládaném ukázkami z jeho realizace. Následně komise pokládá doplňující otázky.

> K této části zkoušky student **předloží portfolio** praktických výstupů, které v průběhu studia realizoval (u audiovizuálních materiálů formou odkazu). Portfolio je nutno odevzdat (v adekvátní podobě) na sekretariát KŽ nejméně 3 pracovní dny před termínem konání SZZk.

Obhajoba se skládá ze dvou samostatných částí, diskuse a hodnocení komise:

1) V první části (**3**) student reflektuje tematickou specializaci, ke které projekt vztáhl (volba tématu, kontext dané tematické oblasti[2] atd. – v rozsahu cca 5 minut).
2) Ve druhé (**4**) poučeně reflektuje technicko-řemeslné/profesní postupy, které při realizaci užil (způsob zpracování, volby jednotlivých řešení – v rozsahu cca 5 minut).
3) Student reaguje na posudek, připomínky a dotazy v něm uvedené.
4) Diskuse (student reaguje na otázky členů komise a přítomných).
5) Porada komise o zhodnocení práce (za nepřítomnosti studenta a veřejnosti).
6) Zveřejnění hodnocení projektu.

Celková dálka obhajoby je cca 20 minut.
Obhajoba samostatného projektu je veřejná (kromě části 5).

---

[1] V případě, že je v seznamu literatury uvedena celá kniha, předpokládá se znalosti celé knihy (pokud nebyla nastudována celá kniha, ale jen kapitola/studie, je třeba tuto skutečnost uvést).
[2] Proč bylo téma zvoleno, jaký má vztah k dané tematické oblasti, jaká média/rubriky se dané oblasti věnují, jaký publikační prostor by byl (rubrika/pořad) by byl pro projekt vhodný a jaký (konkurenční) méně a proč... apod.

Každá část SZZk je hodnocena samostatnou známkou.
Zkouška probíhá v uvedeném pořadí zkoušených částí.
Celková délka ústní zkoušky je cca 40 minut.

I. ZÁKLADY KOMUNIKAČNÍCH A MEDIÁLNÍCH STUDIÍ

1. ***Studium médií*** (co a jak zkoumat: media jako instituce, vymezeni procesu komunikace, problematika významu…)
2. ***Základní vymezení komunikace a možnosti jejího vědeckého zkoumání*** (interdisciplinárnost a multiparadigmatičnost; komunikace jako objekt zkoumání v jednotlivých vědeckých disciplínách)
3. ***Teorie sociální komunikace*** (povaha sociální komunikace; významová struktura komunikačního aktu; personální – sociální – kulturní dimenze komunikace)
4. ***Základní složky komunikace, typologie mezilidské komunikace*** (podavatel, příjemce, kód, kanál, médium, sdělení, efekt, účel; zpětná vazba v komunikaci; komunikativní kompetence, komunikační kontext; typologie podle prostředí a role; roviny sociální organizace komunikace)
5. ***Struktura procesu komunikace; přenosové modely komunikace*** (Shannonův-Weaverův model; Lasswellova formule)
6. ***Sémiotický (kulturální) přístup ke komunikaci*** (základní pojmy, specifičnost proti modelům přenosovým)
7. ***Problematika verbální vs. neverbální komunikace*** (základní vymezení a rozdíly)
8. ***Problematika periodizací vývoje lidské komunikace***
9. ***Mediální studia jako obor*** (mediální studia a/vs. žurnalistika; interdisciplinarita mediálních studií)
10. ***Paradigmatická struktura studia médií*** (paradigmatická struktura, teoretické přístupy, analytické přístupy...)
11. ***Média a společnost*** (funkce médií, teoretická reflexe funkce médií...)
12. ***Média a kultura*** (hodnotové/normativní rámce mediálních systémů, masová kultura...)
13. ***Mediální instituce*** (struktura a kontext mediální organizace, ekonomické principy mediální komunikace, normativní teorie médií a související problémy)
14. ***Publikum mediální komunikace*** (problematika pojmu, struktura a charakter publika, problematika zpětné vazby, publikum jako produkt mediálního trhu, přístupy ke zkoumání publika)
15. ***Efekty mediální komunikace*** (vývoj teorie: omnipotence – selektivní vliv – nepřímý vliv – konstruktivismus; typologie efektů, persuasivní strategie)
16. ***Mediální obsahy*** (konceptualizace mediální produkce – jako diskurs/sdělení, mediální formát, mediální logika)
17. ***Metody analýzy mediálních sdělení*** (problém kvantitativní vs. kvalitativní, vybrané přístupy).
18. ***Mediální technologie, nová média*** (epistemologie médií, „nová“ vs. „tradiční“ média, kulturní/sociální/individuální důsledky rozvoje mediálních technologií: kulturní imperialismus, komodifikace, komercializace...)

II. TEORETICKÉ RÁMCE ŽURNALISTIKY

1. ***Předpoklady vzniku a rozvoje žurnalistiky*** (ekonomické, politické, technické, kulturní; vývoj tištěných médií ve světě i na našem území do konce 19. století)
2. ***Vývoj médií ve světě i na našem území v první půli 20. století***
3. ***Vznik a vývoj agenturního zpravodajství ve světě i na našem území***
4. ***Vznik a vývoj elektronických médií ve světě a na našem území***
5. ***Vývoj cenzury od počátků do současnosti ve světě i na našem území***
6. ***Současná žurnalistika*** (typy médií podle vlastnictví, způsoby financování, inzerce a reklama v médiích; mediální marketing; monopolizace, vlastnická koncentrace; globalizace)
7. ***Seriózní a bulvární média*** (bulvarizace seriozních médií a její projevy; žurnalistika a zábava)
8. ***Tištěná média*** (základní charakteristika, noviny, časopisy, periodicita, grafická podoba a souvislosti s obsahem, typografie a technologie výroby, odborný a zájmový tisk, distribuce)
9. ***Elektronická média I.*** (rozhlas, televize – základní funkce, typologie, vysílací formáty, duální systém, způsoby financování, sledovanost, digitalizace vysílání)
10. ***Elektronická média II.*** (internet a multimédia – vývoj, specifika internetové žurnalistiky, srovnání s tradičními elektronickými médii; interaktivita; etické aspekty)
11. ***Žurnalistické informace v kontextu s jinými typy informací*** (charakteristika obecné žurnalistické informace; informace původní, informace zprostředkované; aktivní a pasivní informace; veřejné mínění jako zdroj informací; elity jako zdroj žurnalistických informací; způsoby verifikace informací)
12. ***Informace*** (laické, filosofické, komunikační, kybernetické vymezení pojmu; definice termínu informace; míra objektivity žurnalistické informace, objektivizační faktory, vztah mezi objektivitou a vyvážeností žurnalistických informací; způsoby získávání informací investigativní činností)
13. ***Tiskové (zpravodajské) agentury*** (definice, obecná charakteristika tiskové agentury; tisková agentura podle konvence OSN a podle definice UNESCO; technické aspekty rozvoje, základní úkoly; základní typy tiskových /zpravodajských/ agentur; obsahové zaměření agentur; formy vlastnictví agentur; produkce agenturních informací podle formy a podle obsahu; odběratelé agenturních produktů; požadavky na kvalitu a obsah agenturních informací; významné současné zpravodajské agentury, ČTK)
14. ***Etické principy a normy v žurnalistice*** (etický kodex, osobnostní hodnoty žurnalisty, profesní novinářské organizace, svoboda projevu a regulace žurnalistiky, kultura chování a profesní etiketa, seriozní a bulvární žurnalistika)
15. ***Trojí étos euro-americké politické tradice*** (konzervativní – liberální – socialistický étos a jejich problémy dnes; pluralismus a totalitarismus; tradiční etické domény a civilizace; etická paradigmata: egoismus, utilitarismus, etika morálního práva, etika cti)
16. ***Rétorické a narativní diskursy z hlediska etického*** (emoce versus informace, davové versus masové jako problém etický a právní – konflikt jako etický problém)
17. ***Média z hlediska práva, regulace přístupu k médiím*** (prameny právní úpravy činnosti jednotlivých druhů médií; právní definice periodického tisku, rozhlasového a televizního vysílání – pozitivní i negativní definice; vydavatel periodického tisku, provozovatel rozhlasového/ televizního vysílání; média veřejné služby – prameny právní úpravy, odlišení od soukromých sdělovacích prostředků; vznik oprávnění vydávat periodický tisk/provozovat rozhlasové a televizní vysílání; způsoby vzniku oprávnění podle druhu vysílání: analogové, digitální; původní, převzaté)

18. ***Svoboda projevu a právo na informace; ochrana osobnostních práv v souvislosti se sdělením uveřejněným v médiích*** (mezinárodní a ústavněprávní prameny svobody projevu a práva na informace; prováděcí zákony; ochrana zdroje a obsahu informací – zákonná úprava institutu, jeho účel a podstata, ústavněprávní souvislosti; objektivita a vyváženost rozhlasového a televizního vysílání jako omezení svobody projevu – zákonné požadavky na objektivitu a vyváženost; právo na odpověď – prameny právní úpravy, podmínky uplatnění práva na odpověď, výjimky; právo na dodatečné sdělení – prameny právní úpravy, podmínky uplatnění práva na dodatečné sdělení, výjimky; žaloba na ochranu osobnosti – prameny právní úpravy)
19. ***Komunikace, verbální kompetence, jazykové normy, funkční stylistika*** (struktury kompetencí a odpovídajících norem; různá chápání problematiky jazykové normy, kodifikace; úzus, diskurs; vliv normy, úzu, diskursu na výběr jazykových prostředků; struktury jazykových funkcí; stylistická terminologie a systematika, terminologie a systematika teorie komunikace; styly, jejich průniky – se zvláštním zřetelem na oblast publicistickou; problematika teorie funkčně-komunikačního přístupu k jazyku)
20. ***Schematizace a aktualizace v komunikátech funkčního stylu publicistického*** (vysvětlení pojmů schematizace, modelovost, aktualizace, aktivizace, dynamizace, jejich doložení na příkladech prostředků všech jazykových rovin – aplikace v rámci publicistického funkčního stylu; důvody schematizace, aktualizace; pozitiva, potenciální rizika, negativa; schematizace a aktivizace na úrovni textů a komplexních sdělení kombinujících prvky textové a netextové)
21. ***Komunikační rámec publicistické oblasti*** (produkční limity – obecné faktory ovlivňující výslednou podobu komunikátů /vycházející z obecného komunikačního rámce; vč. srovnání s tzv. slohotvornými činiteli/ a faktory specifické; vliv na výběr a uspořádání výrazových prostředků všech rovin jazyka)
22. ***Zpravodajství*** (chápání dílčí stylové oblasti v tradiční stylistice; kontext komunikačního rámce; existence/neexistence tzv. zpravodajské normy, dopady různého vnímání zpravodajství v současných médiích na volbu výrazových prostředků všech rovin jazyka – přidržení se/nepřidržení se tzv. zásad informační kvality, standardů objektivizace sdělení)
23. ***Publicistika v užším smyslu slova*** (členění oblasti, jazyková podoba komunikátů – faktory formující výslednou podobu komunikátů /užívání výrazových prostředků všech rovin jazyka – vnitřní lingvistiky, roviny textové, problematika přesvědčování, rétorické prostředky.../; kontext komunikačního rámce; textové vzorce, žánrově nezačlenitelné texty, textové komplexy; kompozice textů /tematicko-obsahová rovina, koherence, koheze, členění textů/)
24. ***Dílčí oblast beletrizující vs. syžetová*** (přítomnost estetické funkce, srovnání s dílčí oblastí publicistickou v užším smyslu z pohledu pragmatického faktoru; literárnost/neliterárnost; problematika syžetu; vnitřní členění – fabulový a bezfabulový segment vs. komunikáty informačně popisné a výpravně hodnotící; textové vzorce jako prostředek naplnění komunikačního cíle; přítomnost primárních a sekundárních funkcí, jejich vzájemný vztah)

Všechny uvedené podklady k přípravě k SZZk mají charakter ***okruhů*** *– nejedná se o konkrétní otázky, které budou u SZZk položeny. Otázky budou studentovi kladeny zkoušejícími a student na ně musí být schopen reagovat na základě přípravy, a prokázat tak orientaci ve studovaném oboru.*

Doporučená literatura:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky.* Praha 2001.
BARTOŇ, M.: *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*. Praha 2002
BARTOŠEK, J.: *Jazyk současné české politiky*. Olomouc 1993.
BARTOŠEK, J.: *Zpravodajství a publicistika*. Olomouc 2001.
BEČKA, J. V.: *Česká stylistika*. Praha 1992.
BEČKA, J. V.: *Sloh žurnalistiky*. Ostrava 1986.
BOYD, A.: *Zpravodajství v rozhlase a televizi. Příručka pro novináře.* Praha 1995.
BURNS, L., S.: *Žurnalistika. Praktická příručka pro novináře*. Praha 2004.
BURTON, G. – JIRÁK, J.: *Úvod do studia médií.* Brno 2001.
ČECHOVÁ, M. a kol.: *Současná česká stylistika*. Praha 2003.
ČINČERA, J.: *Informační etika.* Brno 2002.
ČULÍK, J. – PECINA, T.: *V hlavních zprávách: Televize*. Praha 2001.
DEFLEUR, M. – BALLOVÁ, S. J.: *Teorie masové komunikace*. Praha 1996.
DOUBRAVOVÁ, J.: *Sémiotika v teorii a praxi*. Praha 2002.
FAY, B.: *Současná filosofie sociálních věd*. Praha 2002.
FORET, M., LAPČÍK, M., ORSÁG, P.: *Mediální praxe. Základy žurnalistických profesí*. Olomouc 2008.
HERCZEG, J.: *Meze svobody projevu*. Praha 2004.
HLAVÁČKOVÁ, S.: *Agentúrna žurnalistika*. Bratislava 2001.
HODOVSKÝ, I.: *Úvod do etiky.* Olomouc 1992.
HOLSINGER, E.: *Jak pracují multimedia*. Brno 1995.
HORŇÁK, P. – ŠEFČÁK, L.: *Etika reklamy – Novinárska etika*. Bratislava 1999.
HUBÁČEK, J.: *Učebnice stylistiky*. Praha 1987.
CHALOUPKOVÁ, H. – HOLÝ, J.: *Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání – komentář*. Praha 2004.
CHALOUPKOVÁ, H.: *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související – komentář*. Praha 2001.
CHAPMAN, R. A. (ed.): *Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí.* Praha 2003.
CHLOUPEK, J.: Stylistika češtiny, Praha 1991.
JELÍNEK, M., ŠVANDOVÁ, B. a kol. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno 1999.
JÍLEK, V.: *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc 2005.
JÍLEK, V.: *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů.* Olomouc 2009
JIRÁK, J. – KÖPPLOVÁ, B.: *Média a společnost*. Praha 2003.
JIRÁK, J. – KÖPPLOVÁ, B.: *Masová média*. Praha 2009.
JIRÁK, J. – ŘÍCHOVÁ, B.: *Politická komunikace a média.* Praha 2000.
KONČELÍK, J. – VEČEŘA, P. – ORSÁG, P.: *Dějiny českých médií 20. století.* Praha 2010.
KOŘENSKÝ, J.: *Komunikace a čeština*. Jinočany 1992.
KUNCZIK, M.: *Základy masové komunikace*. Praha 1995.
LOTKO, E.: *Kapitoly ze současné rétoriky*. Olomouc 2005.
MALLETTE, M. F.: *Příručka pro novináře střední a východní Evropy.* Praha 1994.
McNAIR, B.: *Sociologie žurnalistiky*. Praha 2004.
McQUAIL, D.: *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha 2009.
Média a moc. Sborník. Praha 2000.
Média a realita. Sborníky FSS MU. Brno 2003, 2004.
MÜLLEROVÁ, E.: *Funkční styly a jejich základní žánry v současné komunikaci*. Praha 1989.
MUSIL J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha 2005.
OSVALDOVÁ, B. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha 2002.
OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha 2001.
PÁCL, P.: *Tři etapy sociologického výzkumu hromadných sdělovacích prostředků*. Ostrava 1995.

POUPEROVÁ, O.: *Regulace médií*. Praha 2010.
PŘÍKASKÝ, J. V.: *Etika*. Praha 2000.
RADVAN, E.: *Problém bezpečnosti v politickém a etickém myšlení*. Praha 2004.
REIFOVÁ, I. a kol.: *Slovník mediální komunikace*. Praha 2004.
ROZEHNAL, A.: *Mediální právo*. Plzeň 2004.
RUSS-MOHL, S. – BAKIČOVÁ, H.: *Žurnalistika. Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*, Praha: Grada 2005.
SOKOL, T.: *Tisk a právo*. Praha 2001.
ŠEBESTA, K *Od jazyka ke komunikaci*. Praha 1999.
ŠMÍD, M.: *Stručný slovník elektronických médií*. Praha 1995.
TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. Praha 2006.
TRAMPOTA, T.: *Metody výzkumu médií.* Praha 2010.
TRUNEČKOVÁ, L.: *Tiskové agentury*. Praha 1997.
VYBÍRAL, Z.: *Psychologie komunikace*. Praha 2005.